

DE ONBARMHARTIGE DIENAAR

In het Onze Vader bidden we: 'Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren'. Op de vraag van Petrus aan Jezus hoe vaak wij iemand moeten vergeven, geeft Jezus als antwoord: niet zevenmaal, maar zeventig maal zeven. Met andere woorden: een onbeperkt aantal keren. Daarna vertelt Jezus de volgende gelijkenis.

Een hooggeplaatste hofdienaar was een koning 10.000 talenten schuldig. Omdat hij dat bedrag onmogelijk kon betalen, gaf de koning het bevel de man met zijn vrouw en kinderen en alles wat hij bezat te verkopen, totdat hij zijn schuld had afbetaald. Hierop viel de dienaar voor de koning op zijn knieën en smeekte hem 'Heb geduld met mij, ik zal u alles terugbetalen'. De koning kreeg medelijden met de man en schold hem zijn gehele schuld kwijt. Toen deze dienaar naar buiten ging, kwam hij een ondergeschikte dienaar tegen die hem 100 denarie schuldig was. Hij greep deze man beet en eiste dat hij dat bedrag direct betaalde. Ook deze tweede dienaar smeekte net als de eerste: 'Heb geduld met mij, ik zal je betalen'. Maar hij luisterde niet en liet de man in de gevangenis werpen tot hij alles had afbetaald. Toen andere dienaren dat hoorden, vertelden zij dat aan de koning. Deze liet daarop de hofdienaar bij zich komen en zei tegen hem: 'Je bent een slechte dienaar. Heel die schuld heb ik bij je kwijtgescholden, omdat je er om smeekte. Dan had jij toch zeker ook medelijden met die andere dienaar, zoals ik medelijden heb gehad met jou?' En de koning werd zo kwaad dat hij hem aan de gerechtsbeulen overleverde totdat hij de hele schuld had terugbetaald. 'Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft' (Matteüs 18: 21-35).

Wat valt in deze gelijkenis allemaal op? Er zijn drie scènes te onderscheiden: 1) de koning die rekenschap vraagt aan een hoge hofdienaar, 2) de hofdienaar die rekenschap vraagt aan een lagere dienaar, en 3) de koning die voor de tweede keer rekenschap vraagt aan de hofdienaar. De koning in het verhaal is geen Joodse koning. Martelen door gerechtsbeulen werd wel toegepast door koningen als Herodes de Grote om iemands schulden te laten betalen, maar was verboden in de Joodse wet. Ook het verkopen van een schuldenaar met vrouw en kinderen en alles wat hij bezat, was tegen de Joodse wet.

Er is een ontzettend groot verschil tussen beide schulden. De hofdienaar heeft een enorme schuld die hij nooit kan terugbetalen. Een talent in die tijd was ongeveer 6000 dinaries waard. Eén dinarie stond gelijk met het dagloon van een arbeider. De zeer kleine schuld van de tweede dienaar vergroot het negatieve beeld van de hofdienaar met zijn overgrote schuld. Gezien dit grote verschil zou men verwachten dat, de hofdienaar in navolging van de koning ook de kleine schuld van zijn mindere zou kwijtschelden. Maar dat gebeurde niet.

Naar aanleiding van de oproep om zeventig maal zeven keer te vergeven, begint Jezus zijn gelijkenis als volgt: 'Daarom is het met het koninkrijk van de hemel als met een koning die rekenschap wilde vragen van zijn dienaren'. Wanneer deze gelijkenis voorgelezen wordt op de 24ste zondag door het jaar (13 september 2020) roept dit verhaal een aantal vragen op.

Zou God ook zo handelen als de koning in deze gelijkenis? Hier heeft de koning de macht om met geweld iemand te dwingen zijn schuld te betalen, nadat hij een eerder vonnis herroepen heeft. Komt God ook op Zijn besluiten terug? Verwachten wij van God niet eerder dat als wij niet in staat zijn onze schulden tegenover God en tegenover onze naasten te betalen, Hij ons zal vergeven als wij Hem blijvend om vergeving vragen?

Wanneer de hofdienaar de eerste keer zijn oneindige schuld kwijtgescholden krijgt, ligt een vergelijking met de oneindige vergevingsgezindheid van God voor de hand. Als de hofdienaar de kleine schuld van de mindere dienaar niet vergeeft, herroept de koning de oorspronkelijke kwijtschelding aan de hofdienaar en straft hem alsnog zolang hij zijn schuld niet afbetaald heeft. Betekent dit dat God onze schulden pas vergeeft als ook wij vergeven aan onze schuldenaren, zoals we bidden in het Onze Vader? Doen wij dit niet, doet God het dan ook niet, zoals de koning in de gelijkenis?

Herinnert deze gelijkenis ons ook niet aan de uitspraak van Jezus dat alles wat we doen 'voor een van de onaanzienlijksten van Mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan en alles wat jullie voor een van deze onaanzienlijken niet gedaan hebben, hebben jullie ook voor Mij niet gedaan'. (Matteüs 25: 40, 45)?

Roept deze gelijkenis bij u mogelijk nog andere vragen op over het vergeven van schulden en de relatie met het Koninkrijk van God?

SV

In: Rondom Johannes, jgr. 6, nr. 5, september 2020